

ctor van ons
nderdeel van
tomen, indien
durven hand-
cultuur méde-
aardige verte-

wereld laten
is is, waarop
kelijk zijn van
met God en
aat, Kerk en
heeft de be-
anten, dat we
al de levens-
en te dragen,
mhoog kun-

ston niet al-
ouwen; niet
n opgekomen,
w planten. De
wied; maar
die er groeit
dicht hebben.
uwen alsof de
e, van handel
ondige wereld,
en het geeste-
hebben. Neen,
we ons ge-
le levensopen-
plan, naar het
levenswijding
Gods.

twijfeld nodig
waling opkomt
noodig om te
meerde leven
zich kan ont-
n, die in dat
e doen komen.
al onze mede-
feiten zijn.
noemen? De
praktijk liggen
op een gegeven
zélf beoefenen,
t alledaagsche,
i zeer bekend
leven zijn voor
thien geen lee-
van datgene,
ten geven; en

ons blad poogt,
te geven; dat
er de gerefor-
l tot elkaar te
wil omvatten.
steenen aan te
de organisatie
een ontwik-
ok een alge-
ijn. Is hij dat
beschouwingen
rein des levens

ns blad ornaar
, wat een mee-
t zijn tijd mee-
Daarom gaven
l een populair-
r de luchtsche-
uitbarsting van
iet Vulkanisme.
een bij uitstek
nisch overzicht
o merkwaardige
n politicus als
en beschouwing
len we (en het
voor ons blad!)
rijgen over het
tgers.....

.....
bladen, die dit
ij eenig ander
en juist in te

kheid van onze

mogen al deze
heid. Heel dat
variëties staat
God, die Zijn
uleidt naar het

centrum. Het is
t. Om deze kerk
uwen naar het

ar ontwikke-

lechts kan wor-
e leden kennen

aan de veranderde verhoudingen noodzakelijk om de kleinhandelsprizen naar beneden te brengen en door prijsverlaging uitbreiding aan het verbruik te geven.

De reële bij consumenten aanwezige voorraden zullen weder gaan stijgen wanneer in breeden kring de overtuiging gaal veldwinnen, dat het laagste punt der depressie bereikt is. Deze nu abnormaal geslonken stocks zullen in dat geval weer vrij spoedig worden aangevuld.

Speculatieve posities zullen dan alleen in grooten omvang worden aangehouden, als de verbeeldingskracht geprikkeld wordt, terwijl de resultante van al die krachten t.w. productie-vermindering, stijging der reële consumptie, der reële voorraden en der speculatieve engagementen zal zijn: een vermindering der voorraden op de fabrieken.

Wij hebben hierbij langer stilgestaan, om het wezen van een crisis en van zijn herstel in eenvoudige woorden weer te geven, daarbij alle complicaties weglatende, doch om tevens duidelijk te maken, dat wanneer men er in slaagt op praktische wijze de speculatieve hartstochten te ontketenen, wellicht veel zal kunnen zijn gewonnen. De voorraden op de fabrieken zullen daardoor, zij het ook irrefeel, terugloopen — het productie-apparaat toch kan in vele gevallen niet onmiddellijk in de gestegen vraag voorzien, ook al omdat de harde lessen, die men gehad heeft, tot voorzichtigheid zullen manen — hetgeen prijsstijging veroorzaakt, dus hogere winstmarge, minder werkloosheid..... stijgende koopkracht waardoor de mogelijkheid bestaat, dat uiteindelijk vermeerdering van de reële consumptie en der reële voorraden zijn beslag krijgen.

Nu is een dergelijke ontkenning van „gokzucht“ een gevaarlijk experiment, gevaarlijk voor de in verleiding gebrachten speculant, en gevaarlijk voor den te vlug oordeelenden producent, want past men deze politiek toe op een moment, waarop de gehele situatie er nog niet rijp voor is, dan blijft het eindresultaat uit, terwijl de „gokker“ met de verliezen blijft zitten! De meeste „stroppen“ zijn dan slechts voor een gedeelte van de producenten op de speculanten overgeheveld, terwijl ten opzichte van de effecten-posities, de banken hunne „bevroren“ posten eveneens naar den argeloozen particulier hebben kunnen spuien.

Wij gelooven daarom, dat de belangrijke koersstijging der laatste weken hieraan ten grondslag ligt. Eerst werd de disconto-rente in de voornaamste crediteuren-landen, t.w. Amerika, Frankrijk, Zwitserland en Nederland tot resp. 2 pct., 2 pct., 2½ pct., en 2½ pct. teruggebracht..... daarop volgden de reeds in ons vorig overzicht geciteerde onderhandelingen tusschen de Banque de France en de Bank of England inzake de goud-politiek, om de goud-afvloeiingen uit Engeland tegen te gaan... en nu zien wij allerwegen rigoreuze maatregelen genomen om de baissiers tot levering van de in den wind verkochte stukken te forceeren. Een baissier is iemand, die effecten verkoopt, welke hij niet heeft in de hoop, de verkochte stukken later goedkoop te kunnen terugkopen. Hij wacht met de levering der stukken, tot de koper hem maant of hij tracht deze te leenen tegen een min of meer hooge provisie. Moet hij leveren en kan hij de effecten niet leenen, dan dient hij terug te kopen, hetgeen in een terughoudende markt tot krachtige koersstijging leidt. Frankrijk is in die richting voorgedaan, gevolg een beduidend avans in alle linien, Engeland, Amerika en ook Amsterdam volgden en het is wel typeerend voor de situatie, dat de

getuigen van ernstige studie van het vraagstuk, voor welks oplossing „Onze Eeredienst“ de groote lijnen had uitgestippeld op een wijze, die ook voor de thans werkende architecten met kerkbouw-opdrachten van zoo buitengewone betekenis is.

Al kan niet ontkend worden, dat sommige aangegeven richtlijnen, vooral voor de groote-stadskerken, moeilijk in de praktijk gevolgd kunnen worden, mede om economische redenen, toch mag gezegd worden dat in de door Dr. Kuyper aangegeven richting de oplossing van het vraagstuk te benaderen zal zijn.

Wat de laatste jaren ons hiervan hebben doen zien is ongetwijfeld moedgevend.

Verschillende studies, die het onderwerp dat ons bezighoudt betreffen of er verband mee houden zijn in later jaren verschenen, wat als een bewijs moge worden opgevat, dat het vraagstuk van den kerkbouw meer belangstelling in onze kringen had weten te trekken.

In dit verband moge herinnerd worden aan de wijsgeerige studie van Dr. Waterink in 1924 in dit blad verschenen onder den titel „Wijsbegeerte in steen“. Een artikelenreeks, die uiteraard geen beschouwingen over de inrichting van het kerkgebouw kon bevatten, doch voor de bouwmeesters wel zeer interessante vraagstukken t.o.v. de architectuur aansneed.

Van meer direct belang was de uitgebreide studie van architect Wormser in jaargang II en III van „Op den Uitkijk“.

In een reeks artikelen behandelde Wormser het vraagstuk onder den titel „Onze Kerkgebouwen“ en gaf, na een historisch overzicht, beschouwingen

commentaren in Parijs luiden „de stemming was willig door de houding van New-York en Amsterdam“..... in Amsterdam door de houding van „Parijs en New-York“, terwijl Londen schermde met de willigte in andere crediteuren-centra.

De depressie is nog niet ten einde, rest de logische gevolgtrekking, dat de serieuze belegger deze geforceerde koersstijging aan zich moet laten voorbijgaan, terwijl hij, die eenigszins overbelast is juist nu kan profiteeren van de willigte om een deel van zijn engagementen te realiseren. Koopen op dit niveau lijkt ons met de feiten in strijd.

Na deze algemeene beschouwingen willen wij de Amsterdamsche effecten-beurs een kort moment onder de loupe nemen. De geweldige baisse in Philips-aandeelen werd gedeeltelijk gedekt, waardoor de koers talrijke procenten steeg

2 Jan. 1931	31 Jan. 1931
179	224

zonder dat er tastbare veranderingen in den loop van het bedrijf waarneembaar waren. Integendeel een uitgebreid fabrieks-complex schijnt te zijn stopgezet, terwijl de drainage in het aantal werklieden nog steeds voortgang schijnt te vinden.

Ook Unie-levers onttrokken zich niet aan de stijgende tendenz

2 Jan. 1931	31 Jan. 1931
180	198

doch o.i. hier met iets meer reden, omdat het jaar 1930 voor de margarine-industrie niet slecht is geweest, terwijl de vooruitzichten voor de naaste toekomst zich hoopvol doen aanzien.

De suiker-situatie zien wij somber in; wij geven de definitieve aanneming van het Chadbourne-plan weinig kans, zoodat de uitbreking van een formidabelen suikeroorlog o.i. slechts een kwestie van tijd is. De onderhandelingen der suiker-leiders gedurende deze maand hebben tot een krachtige koersavans geleid, dat o.i. ongemotiveerd en ongezon kan worden genoemd, en waarop een reactie onvermijdelijk moet volgen.

	2 Jan. 1931	31 Jan. 1931
Handelsvereen. Amsterdam	316	351½
Java-Cultures	237	271
Ned. Ind. Suiker-Unie	138	159
Poerworedjo	23	29½

De olie-verhoudingen blijven uiterst gecompliceerd en al staan wij ook op het algemeen ingenomen standpunt, dat de aandelen Kon. Petroleum Mij. onder alle omstandigheden door haar goed gefundeerde positie, haar geografische risico-verdeeling, haar kundige leiding, die hoofd zullen kunnen bieden aan de stormen, die op haar zullen aanloopen, het neemt niet weg, dat de ongunstige situatie tijdelijk geen goed aan het koersniveau zal doen.

De groote moeilijkheden zijn ontstaan door de tegenstrijdige belangen der kleinere en der grotere Amerikaansche concerns. De grooten zijn het, wat de overproductie en de bestrijding ervan betreft, vrijwel eens, doch de kleinere broeders (die intusschen nog altijd formidabele afmetingen hebben) komen daardoor in de knel. Het zou ons te ver voeren om hierover uit te wijden, zoodat wij slechts moeten volstaan met het constateeren ervan. Dan wil Amerika ook ten opzichte van dit product den invoer belemmeren, vandaar, dat binnenkort voorstellen in den Senaat zullen worden ingediend om de olie-import aan banden te leggen, hetgeen grootendeels een maatregel is tegen de Koninklijke—Shell, die door de Amerikaansche chauvinisten nu eenmaal met een scheef oog wordt aan-

over dit onderwerp, die in hoofdzak aansluiten op de door Dr. Kuyper ontwikkelde gedachten.

Deze artikelenreeks, geschreven op instigatie van de toen pas opgerichte „Christelijke Vereniging van Architecten“ heeft het groote voordeel gehad, dat de aandacht van velen opnieuw op dit belangrijke onderwerp is gevestigd en Kuyper's richtlijnen door deskundige hand op praktische en populaire wijze zijn verwerkt en binnen het bereik van meerdere kerkelijke autoriteiten zijn gebracht.

Het komt ons voor dat Wormser hierin een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot popularisatie van de kerkidee volgens Kuyper's liturgische opvattingen en bij de verdere behandeling van dit onderwerp zal gelegenheid zijn om naar deze studie te verwijzen.

In 1928 en 1929 werden vanwege de „Centrale Commissie voor het Vrijzinnig Protestantisme“ congressen gehouden, waarin het vraagstuk van kerkbouw speciaal vanuit den vrijzinnigen gezichtshoek werd bezien.

Hoewel we niet van meening zijn, dat de talrijke geleerde referaten op deze congressen door mannen van naam gehouden, ons ook maar een enkelen stap nader hebben gebracht tot de oplossing, meenden we in dit verband er aan te moeten herinneren, dat ook in dien kring het vraagstuk wel zeer bijzondere belangstelling geniet.

Op die congressen kwam tot uiting de behoefte aan meer „wijding“, meer „karakter“ in de kerkgebouwen, dan de „karakterlooze 19de eeuw“ ons had geschonken, zooals Ds Miedema, de voorzitter der congressen, het in zijn inleiding uitdrukte.

Het zou te ver voeren en we zouden terecht van „afdwaling“ worden beschuldigd, indien we te veel

gezien. Voegt men daarbij den reusachtigen vooruitgang in de techniek, waardoor uit dezelfde hoeveelheid ruwe olie meer dan de dubbele kwantiteit benzine kan worden gehaald dan vroeger.... de stagnatie in den afzet door de bezuinigingen in het automobiel-verkeer en het opleggen ook van talrijke motor-schepen.... de Russische concurrentie, den Roemeenschen strijd om den afzet.... dan is het te begrijpen, dat de naaste toekomst weinig rooskleurig kan worden ingezien.

De royalty-ondernemingen zijn bij een productie-beperking direct het kind der rekening, omdat „charity begins at home“ en de restrictie door de royalty-houders het eerst toegepast wordt bij de olie, waarvoor extra moet worden betaald.

	2 Jan. 1931	31 Jan. 1931
Kon. Olie	286¼	300¼
Taraken	251	266
Alg. Explorat. Mij.	85	98½
Shell Union	8½/16	10½/16
Phillips	15½/16	14
Tidewater	7½	8½

Niettegenstaande de komende stormen heeft het koerspeil ook hier gereageerd op de gunstige Januari-stemming, waarover wij uitvoerig in de algemeene beschouwing hebben uitgewijd.

Accoustiek was beter door de gunstige resultaten van het Tonolid Syndicat..... kunstzijde-aandeelen lagen gedrukt door de bijzondere ongunstige verhoudingen in de kunstzijde-industrie, die niet de minste verbetering vertoonen en waardoor de prijsverlagingen niet van de lucht zijn, terwijl de zeer slechte resultaten der Amerikaansche concerns over het vierde kwartaal, voornamelijk in de staal- en auto-industrie, telkens reacties veroorzaken. Het is nog verre van pays en vroe niettegenstaande de uiterlijke willigte, blijven wij de noodige voorzichtigheid aanraden.... het wereldbedrijfsleven staat o.i. nog steeds in mineur.
R.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Macedoniër.

Menigmaal hebben wij het genoegen gehad in de rubriek Boekaankondiging de aandacht te vestigen op ons zendingstijdschrift De Macedoniër. Maar wij meenen, dat nu de gelegenheid zich voordoet, in een opzettelijk artikel over dit ons eenig Gereformeerd zendingstijdschrift te spreken.

Immers, bij den nieuwen jaargang wisselde men van uitgever. Van Edzo Venema te Groningen verhuisde men naar N.V. Gebr. Zomer en Keunings Uitgeversmaatschappij te Wageningen. En met deze verhuizing vond in de uiterlijke verschijning nogal eenige verandering plaats.

Wanneer wij De Macedoniër ons eenig zendingstijdschrift noemen, vatte men dit woord niet op in bewonderenden zin, doch als telwoord. Ons Zendingstijdschrift is geen tijdschrift, en wil het ook niet zijn. En al bedoelt De Macedoniër niet te concurreren met De Mededeelingen, van de zijde van „Oogstgeest“ uitgegeven, toch draagt ons Gereformeerd tijdschrift een beslist wetenschappelijk karakter.

Men valle niet over het woord wetenschappelijk! Want dat zou onzen niet-wetenschappelijken ouderling en lid der jongelingsvereniging ertoe nopen,

aandacht aan de gehouden referaten zouden wijden, hoe aantrekkelijk het ook moge zijn.

De verschillende artikelen, zooals ze onder den titel „Religie en Bouwkunst“ bij de Uitgevers-Mij „De Tijdstroom“ in druk zijn verschenen, doen af en toe aan orakeltaal denken, terwijl sommige uitspraken der wetenschappelijke referenten tot tegenspraak uitlokken.

Ter illustratie moge gewezen worden op het oordeel over Calvin's opvattingen t.o.v. de kunst, zooals Dr. Proost dat geeft op bl. 27 van het bovengenoemde boekje in dezen zin: „Zoo was het protestantisme, dat op voorbeeld van Calvin, Gods macht en geweldigheid zag bovenal, vijandig aan de kunst, die bedriegelijk de zinnen bekoorde“.

Merkwaardig is ook een uitspraak van Ir. Gramata: „De Christen gelooft in het hemelsche leven, dat het tegenovergestelde is van het aardsche; niet het lichaam leeft daar, maar de geest“.

Wel bevatten deze referaten ook beschouwingen, waarvan de lezing een bijzonder genoegen is, zoo o.a. die van Just Havelaar over „Symboliek en Kerkbouw“, doch het blijft alles abstract en heeft voor de praktijk uiterst weinig waarde.

Ook Dr. Berlage, die op het congres in '29 het onderwerp behandelde bracht ons weinig verder. De klacht over te weinig „karakter“, te weinig „wijding“ in onze protestantsche kerkgebouwen werd nog weer eens herhaald en uitspraken als: „de bouwkunst is de aesthetische synthese van het maatschappelijk leven en de tempel is de openbaring van den religieuze geest“ mogen heel mooi klinken, ze brengen onze bouwmeesters niet veel verder.